

Fra ufaglært til fagperson

Indholdsfortegnelse

Indholdsfortegnelse	2
Forord	3
En løsning på rekrutteringsudfordringen	4
Hvad kan man forvente sig af en pædagogisk assistent?	5
Viden, der skaber forståelse	6
Færdigheder, der gør en forskel	6
Klar til samarbejde og ansvar	6
Teori og praksis i samspil	7
Teori i praksis: Når faglighed gør en forskel	7
Fagsprog og faglig respekt	8
Kompetencer i praksis: At tage ansvar	8
Garderoben som læringsrum	9
Teori i praksis: takt og faglig dømmekraft	9
Brobygning mellem uddannelser	10
Kilder	11

Udarbejdet af:

Mads Sangill, underviser på den pædagogiske assistentuddannelse og uddannet socialpædagog

Anne-Grethe Sveistrup, fagpolitisk leder i FOA Nordjylland

Inge-Marie Krøier Sørensen, kommunikationsmedarbejder i FOA Nordjylland.

Forord

Den pædagogiske assistentuddannelse er en nøgle til at sikre fagligt stærke medarbejdere i kommunerne. Med denne pjece får pædagogmedhjælpere, oplæringsvejledere, arbejdsgivere og andre interesserede indsigt i, hvordan pædagogiske assistenter kan bidrage til et kvalificeret og professionelt arbejdsmiljø. Denne pjece er skabt for at belyse uddannelsens værdi og potentiale. Den viser, hvordan pædagogiske assistenter kan løfte kvaliteten i den pædagogiske

praksis – med et solidt fundament af teori, refleksion og praksis.

Bag pjecen står de nordjyske FOA-fagforeninger: FOA Frederikshavn, FOA Vendsyssel, FOA Mariagerfjord og FOA Nordjylland samt SOSU Nord. Sammen arbejder vi for at styrke kendskabet til uddannelsen og dens betydning for fremtidens pædagogiske sektor. Vi håber, at denne pjece vil inspirere, informere og vise vejen til en stærkere pædagogisk faglighed.

En løsning på rekrutteringsudfordringen

Kommuner, regioner og private aktører har brug for flere fagligt uddannede medarbejdere. Her spiller den pædagogiske assistentuddannelse en vigtig rolle. Den kvalificerer medarbejdere til både almen og specialiseret pædagogisk praksis.

Hovedbudskab: Uddannelse til pædagogisk assistent er en del af løsningen på behovet for fagligt stærke pædagogiske medarbejdere. En uddannelse med retning og faglighed.

Pædagogiske assistenter kan arbejde i:

- Dagtilbud (dagpleje, vuggestue og børnehave)
- Skole og SFO/DUS
- Det specialiserede socialområde
- Ældreområdet
- Socialpsykiatri og botilbud
- Familie- og ungeindsatser
- Fritids- og ungdomsklubber

Hvad kan man forvente sig af en pædagogisk assistent?

Uddannelsen til Pædagogisk assistent er ikke bare en praktisk vej ind i det pædagogiske arbejde – det er en faglig rejse. Uddannelsen bygger bro mellem erfaring og teori og giver eleverne et sprog og en forståelse, der styrker deres rolle i praksis.

Fag som pædagogik, psykologi, bevægelse, natur og udeliv, kulturelle udtryksformer, digital kultur og sundhed giver eleverne mulighed for at eksperimentere med deres faglige identitet og udvikle sig som professionelle.

Samspillet mellem de pædagogiske fagligheder – et hovedbudskab til arbejdsgivere
En undersøgelse fra Danmarks Evalueringsinstitut (2022) viser, at pædagogiske assistenter er en vigtig samarbejdspartner i det pædagogiske arbejde. De bi-

drager aktivt til at planlægge og gennemføre aktiviteter og er særligt dygtige til at skabe trygge relationer og fx motivere børn til fysisk leg og bevægelse. Kolleger fremhæver deres evne til at tage del i det praktiske arbejde og komme med idéer til lærerige aktiviteter. Deres faglighed supplerer pædagogernes rolle og styrker det pædagogiske læringsmiljø – især når det gælder observation, dokumentation og refleksion. Især på det specialiserede socialområde, vurderer en stor andel af lederne, at de pædagogiske assistenter har.

Faglige kompetencer, der er relevante. Med en praksisnær tilgang er de med til at omsætte pædagogiske mål til meningsfulde oplevelser for børn, unge og voksne hverdag.

Viden, der skaber forståelse

En pædagogisk assistent har viden om: centrale pædagogiske begreber og principper samfundsmæssige og internationale sammenhænge lovgivning om magtanvendelse, underretningspligt og tavshedspligt. Denne viden gør dem i stand til at forstå og forklare pædagogiske processer og handle professionelt i komplekse situationer.

Færdigheder, der gør en forskel

De pædagogiske assistenter kan: anvende relevante metoder og materialer i praksis vurdere kvaliteten af pædagogisk arbejde reflektere over etiske dilemmaer og handle ud fra faglig viden.

De kan med andre ord argumentere for deres valg – og fravalg – med et fagsprog, der bygger på teori og lovgivning.

Klar til samarbejde og ansvar

Pædagogiske assistenter tager ansvar og har indsigt. De er uddannet til at: kommunikere professionelt med børn, unge, voksne, kolleger og pårørende indgå i tværfaglige samarbejde, forebygge og håndtere konflikter med etisk bevidsthed.

Teori og praksis i samspil

Uddannelsen veksler mellem skole og oplæring. Elever med tidligere erfaring får mulighed for at koble teori på deres praksis og får merit for deres erfaring. Det styrker refleksionen og gør dem endnu bedre rustet til arbejdet.

Teori i praksis: Når faglighed gør en forskel

Fra handling til refleksion

En pædagogisk assistent skal ikke blot handle – men reflektere. Det handler om at spørge: Hvad gør mine handlinger ved borgeren? Ross W. Greene forklarer: "Børn gør det godt, hvis de kan." Det samme gælder voksne. Derfor skal den pædagogiske assistent kunne bruge sin viden om relationer, motivation og tilknytning til at justere sin praksis. Det er hverken teoretisk eller fagligt at mene, at det virker at råbe ad borgeren, at han skal gå fra a til b. Tværtimod skal den pædagogiske assistent kunne reflektere over, at selvom det virker, hvad gør det ved borgeren, at han bliver råbt af?

Hovedbudskab: Den pædagogiske assistent bruger teori til at skabe tryghed og samarbejde – ikke sanktioner.

Fagsprog og faglig respekt

En pædagogisk assistent kan mere end at lave aktiviteter.

De kan:

- Kommunikere fagligt med kolleger, forældre og samarbejdspartnere.
- Holde forældresamtaler
- Deltage i handleplansmøder
- Dokumentere og følge op på mål

Hovedbudskab: Desværre møder nogle pædagogiske assistenter uddannelsessnobberi – en undervurdering af deres faglighed. Derfor er anerkendelsen af fagligheden afgørende på arbejdspladsen.

Kompetencer i praksis: At tage ansvar

Selvstændighed og planlægning

Ifølge Kvalifikationsrammen for livslang læring* skal en pædagogisk assistent være i stand til at tage ansvar for egne og fælles arbejdsprocesser, planlægge og evaluere pædagogiske forløb, handle professionelt i forudsigelige situationer.

Hovedbudskab: Den pædagogiske assistent er en selvstændig fagperson, der driver og udvikler pædagogisk praksis.

Kvalifikationsrammen for Livslang Læring:

Kvalifikationsrammen

Garderoben som læringsrum

Fra rutine til udvikling

Forestil dig en garderobe i en vuggestue. En pædagogmedhjælper beder børnene tage tøj på selv – for at spare tid og skåne sin krop. Det er praktisk, men ikke nødvendigvis pædagogisk.

En pædagogisk assistent ser situationen anderledes. Med viden om Vygotskys teori om nærmeste udviklingszone vurderer den pædagogiske assistent:

1. Hvad kan barnet selv?
2. Hvad kan barnet med støtte?
3. Hvad kan barnet endnu ikke?

Det bliver til en bevidst pædagogisk handling, hvor barnet støttes i sin udvikling – og ikke blot skal “skynde sig ud”.

Hovedbudskab: Den pædagogiske assistent bruger teori til at skabe læring – selv i hverdagens små situationer.

Teori i praksis: takt og faglig dømmekraft

At handle med omtanke

Johann F. Herbart skriver, at pædagogisk praksis kræver takt – evnen til at handle fagligt og med eftertanke i uforudsete situationer. Det kræver, at man ikke blot gentager egne erfaringer, men kobler dem med teori. I garderoben betyder det, at den pædagogiske assistent:

observerer børnenes behov og vurderer, hvad de selv kan, hvad de kan med hjælp og hvad de endnu ikke kan. Her understøtter den pædagogiske assistent bevidst sine relationer til børnene ved at give nærvær, omsorg og tryghed med udgangspunkt i børnenes nærmeste udviklingszone. Den pædagogiske assistent bruger her egne observationer til at reflektere over, hvordan de kan åbne op for børnenes udviklingspotentialer i garderoben.

Hovedbudskab: Når den pædagogiske assistent handler med takt, skaber det et læringsmiljø, hvor børnene støttes i at blive selvstændige – både individuelt og i fællesskab.

Brobygning mellem uddannelser

En vej til videreuddannelse

Kvalifikationsrammen for livslang læring understreger, at den pædagogiske assistentuddannelse giver kompetencer til efter- og videreuddannelse.

Hovedbudskab: Uddannelsen til pædagogisk assistent er en selvstændig uddannelse, men samtidig en solid faglig platform for videre læring.

Pædagogisk assistent uddannelsen giver fx adgang til:

- Erhvervsakademiuddannelser
- Professionsbacheloruddannelser
- Uddannelser inden for politi og forsvar

Kilder

- Den tyske filosof Johann Friedrich Herbart [1776-1841]. kilde: Herbart, J.F. [2012]. Introductory lectures to student in pedagogy. I: Herbart, J.F. & Eckoff, W.J. [red.], Herbart's ABC of sense-perception and Minor Pedagogical Works. New York, NY: D. Appleton & Company, s.13-28.
- Den russiske psykologisk tænker Lev Vygotsky [1896-1934]. Kilde: Vygotsky, L. [2021]. Interaktion mellem læring og udvikling. I: Cone, L. [red.]. Pædagogikkens fundamenter: 25 tekster om opdragelse og undervisning. København: Hans Reitzels Forlag, 280-295.
- Den amerikanske kliniske psykolog Ross W. Greene. Kilde: Greene, W.R. [2024]. Det eksplosive barn. 8 udgave. Forlaget Pressto.
- [Kvalifikationsrammen for Livslang Læring](#)

Mads Sangill, underviser på den pædagogiske assistentuddannelse og uddannet socialpædagog og Anne-Grethe Sveistrup, fagpolitisk leder i FOA Nordjylland.

FOA
NORDJYLLAND

sósu^{leaf}**NORD**
UDDANNELSE I LIVSKVALITET

FOA
SAMMEN
GØR VI FORSKELLEN